

Bergvesenet

Postboks 3021, N-7441 Trondheim

BÆRBAR MASKIN HJEMME Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr 7102	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering	Gradering
Kommer fra arkiv Vestlandske	Ekstern rapport nr BA 2695	Oversendt fra Vestlandske	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:

Tittel

Egersund - Sogndal

Forfatter

Stadheim J.

Dato

År

1936

Bedrift (Oppdragsgiver og/eller oppdragstaker)

Vestlandske

Kommune

Sokndal

Fylke

Rogaland

Bergdistrikt

1: 50 000 kartblad

12111 13114

1: 250 000 kartblad

Stavanger

Fagområde

Geologi

Dokument type

Forekomster (forekomst, gruvefelt, undersøkelsesfelt)

Egersundfeltet
Rødemyr skjerp
Kydland
St. Olavsgangen
Ankershus gruber
Koldal gruber

Råstoffgruppe

Malm/metall

Råstofftype

Ti, Fe

Sammen drag, innholdsfortegnelse eller innholdsbeskrivelse

Avskrift av dagbok (antar at den som skrev av har feiloppfattet en del av de navn og betegnelser som er nedskrevet, eks novit i stedet for noritt)

Deler inn i 2 malmgrupper: 1) Nesten ren titanjernstein, 2) bergartsganger "ilmenit-noritt" samt med meget labradorfeltspat og hypersten.

Deretter ramses opp en rekke forekomster i Sogndalfeltet knyttet til labradorfelter, for så å beskrive forekomster i Egersundfeltet i mer detalj, både geologisk, driftsmessig og delvis rettighetsmessig.

N. B.

*Lfd. 2695
oversikt.*

Norges Geologiske Undersøkelse

Bergarkivet.

Egersund - Sogndal

2 malmgrupper:

1) nesten ren titanjernsten (ilmenit) med lite frem. min., nemlig lakradorafeltsp. og ligpersten. Ex. Kyland-Koldal med Ankerstensgruben.

2) bergartsgange "ilmenit-novit" med ilmenit sen. med meget labradorfeltsp. og hypersten ex. Storgangen v/Lægefjord.

Sogndal.

1) Forekomster knyttet til labradorfelter:

Laksedalen v/ Josingsfjord.

Böstölen indenfor - " -

Brambo v/ Guddalsvandet i Blåfjelldalen.

Blåfjell v/ Veisetvandet

Storgangen v/ Figje - Sandbek.

Frøitlefgruben v/ Frøitlef grd.

Florklev og Flordal 1 km NNW Frøitlef.

Raunslid

Vardeåsen mell. Aensire - Flekkefj.

Lied - Raset - Ny Raset - Plattformgrb. - Övn.B. - mellem Blåfj.-nedre Blåfjell.

2) Knyttet til novitter:

Lövås $\frac{1}{2}$ km. SV. for Lövås grd.

Årstad - gruben v/ Årstad grd.

Figgje (Figre)

Bakkebro

Bakke-Örritsland-Hölen

Hauge v/landeveien

Slugeledgangen nær Hauge

Årstadöen nær de foregående.

Egersundsfeltet:

St. Olavs distriktet:

Må regnes til Blåfjeldstypen:

Kyland: gange i labradorsten

Koldal: - " -

Peder

Karen skjærp - " -

Hegdal grubene m,) titanjern i gangen

Ankerstens og Lyngnes) i labr.-sten.

Svalnes: FeTiO_3 utsondring i labradorsten.

Egersund - Sogndalsfeltene

Vogt deler forekomsterne op i 2 grupper:

1) nesten ren ilmenit med lite frem. min): labradorfeltspat og hypersten. Ex: Koldal.

2) bergartsgange "ilmenitnovit" med ilmenit sam. med meget labradorfeltsp. og hypersten.

Ex: Storgangen

Egersunds- feltene-

Rødemyr - Torsdalsresat, små utsondringer i labradorsten.

Sokndals - feltene.Egersundsfeltet -

1) Rødemyr skjærp, ligger ca. 6 km fra Egersund ved veien til Koldal. Man tar av ca. 150 m syd for veien og har skjærpet ved NO-enden av et litet vann.

Der blev arbeidet endel for engelsk regning for ca. 50 år siden. Der blev da utdrevet flere 1000 t. fra en åpen skjæring.

Lengden av skjæringen er ca. 20 m, bredden ca. 3 og høiden gj.snittlig 6 m.

Rettigheterne indehas nu av A/S Tyssefaldene. Der har til forskjellige tider været sendt endel tons, så der nu bare ligger litet utbrudt malm igjen.

Malmen er håndskjeidet og av meget pen kvalitet.

Bergarten som malmen optrør i er labradorsten og malmen er en magmatisk utsondring uten skarpe grenser mot sidestenen.

Utenom selve malmklumpen som vel kan sies å være utdrevet ser man i adskillige m. avstand fra skjæringen malmutsondringer i striper og klumper foruten at selve bergarten overalt er sparsomt impregneret med erts.

Ang. ertsen og de forskj. min. den holder, se prøve.
Hödemyr - Egersund mrk.

1) sidesten 2) rik erts 3) sek.erts.

Selve malmen synes stort set å følge skiktningen i bergarten, d.v.s. strøk omtr. W SW - O NO og med ca. 65° fald nordlig.

Malmen fortsetter i strøkretningen og vises i fjellet på den SV side av myren og vannet, men der vises ikke stort malm. Også på øst-siden kan malmdraget følges, og vi har på 3 forskjellige steder i Skåres utmark noen små skjærp. Der har været drevet ved små synker dels av engelskmandene, dels av Tyssefaldene for å søke efter malmens fortsettelse mot dypet. Det nordligste skjærp, som lå i kanten av en liten myr var en stoll 6 - 8 m lang. Noget nevneverdig malm var ikke å se. Disse forskj. små malmklattene var alle utsondringer i labradorsten, uregelmessige, men de lå alle omtrent på en ret linje som går parallelt med den på kartet avmerkede diabasgang, som er en gren av St. Olavs gangen, bare op til etpar m. tykk, mens St. Olavs-gangen ved Skåre er ca. 15 m mektig og ved Spjodevatnet vel det dobbelte.

Noen prøver blev tatt.

Kydland

Forekomsterne ligger ca. 80 m fra Spjodevatnet og 60 - 70 m fra St.Olavs-gangen. (På rekt. kartet er grb.avsat for langt mot SV.)

En gml. grubevei fører forbi Kydland gårdene fra Hegdal og til gruben. Den blev bygget av englenderne og bruktes til hestekjøring av malmen. Der blev kjørt bort adskillig malm, men der vises i grunden ingen store strosser.

Malmen må ha været meget ren, for der ligger ganske ubetydelig gråberg og avfaldsmalm igjen.

Malmen ligger i labradorsten og er uregelmessig. Det vestligste skjærp er ca. 100 m², de to andre meget mindre, men der stikker op små malm kratter på forskjellige steder rundt om. De er imidlertid adskilte, så brytningen vil ikke lønne sig uten de hadde været mere samlet.

Malmen er karakteristisk ved sin grovkornethet, meget rik, og forholdsvis meget svovlkis.

De centrale partier av malmen synes mest grovkrystallinsk, de yttre partier mere plateformet (lign. litt på blyglansens opspaltning).

St.Olavsgangen går i retlinje til bugten hvor vi hadde båten. Herfra synes den å gå ute i vandet ret mot Koldalsgårdene. På den store holmen i vandet vistes en 7 diabasgang på nordsiden, et par m tykk. Et par prøver blev tatt av bergarten, noen m. syd for diabasgangen.

Ströket er 7 Olavs gangen. Længde etc. se det optatte kroki. Likeledes malmarealet.

Der er ikke elektrisk kraft i nærheten, men Egersunds kom. holder på med kraftanlegg på Aamdal, med regulering av Kydlandsvasdraget.

Forekomsten er en utsondring i labradorsten og prøver av sidesten er også tatt. Utenom selve malmzonen er der også på mange steder mindre utsondringer av jernerts, like ned og op til noen 10 metre ved siden av og dels i årer og striper nogenlunde ~~h~~ hovedmalmen, dels uregelmessige klumper. Disse "side-forekomster" kan vanskelig brytes sammen med hovedmalmen.

Sidestenen er ofte nær malmen så grovkryst. og løs at den forvitrer op til et slags grov-sand (6-10 m/m.) Også malmen smuldrer på sine steder op på lignende måte og med ontr.samme kornstørrelse. Den spaltet også på enkelte steder op i rene spaltestykker som viste striper efter spalteretningerne. (prøve).

Ankershus gruber

ved Kydlandsvatnet på nordsiden, se kartet.

Disse gruber er de eneste som ligger på nordsiden av St. Olavsgangen.

Ved den vestligste synken har man en diabasangang av lignende art, ca. 4 m bred steiltstående, men det var ikke nemlig å finde ut om den skar gjennom malmen eller anvendt. Noen lengdestrekning kunde heller ikke fastslås. Den var bare synlig nogle få m.

Det var engelskmændene som arbeidet først ved Ankershus for ca. 20 år siden. Senere har Tyssefaldene - de nuværende eiere - lenset noen synker og drevet ut litt til prøver. Nu er alle synker fulle av vann.

Titankompaniets folk (Lensehow) har flere gange undersøkt forekomsterne, man tror de tenker på å nyttiggjøre dem.

Engelskmændene brukte prammer på vandet og kjørte til Koldal og tok malmen på skinnbane (bremsbane) ned til grø. Dyrnes ved sjøen. Noe blev tatt ved vasdraget til gården Nålangviken 1 mil syd for Egersund.

Der har været uttatt nogen tusen tons ialt.

Malmen har været uttatt og sendt som stykmalm, og der ligger litt sekunda vare igjen, så malmen har været temmelig ren hele tiden.

Der er i grunden 2 sorter malm, en ganske ren kryst. og holdende noget svovlkis, den anden sort var isprengt endel feltspat (?) og gav malmen et små - hvitprikket utseende. Den hvitprikkede var mest av i den vestligste del av feltet, hvor den utgjorde halvparten. Den kan ikke så let skoides eller brytes for sig, (der er prøver av begge sorter.)

Forekomsterne ligger på linje undtagen de to aller vestligste som synes å ligge 30 - 40 m til siden mot syd. Faldet varierer litt mellem ca. 45° og 60° og på etpar steder var faldet steilere. Det var ikke så helt uregelmessige klumper, selv om man ikke kunde snakke om nogen "gang".

Koldal gruber

ligger nær gården Koldal 10 km bilvei (dårlig) fra Egersund. Gruberne ligger på S.siden av veien og St.Olavsgangen som veien følger fra Stølsvandet. Avstand fra St.Olavsgangen er knapt 100 m.

Man mener det er samme malmdrag både Ankershus og Koldal og malmdraget skjærer St.Olavsgangen ved Hegdal.

Bergarten ved Koldal er ganske som ved Ankershus, en grovkryst. labradorsten. Den forvitrer lett og smuldrer op som "erter" nesten.

I vestligste del av feltet har vi et litet tjern - ved Aandalsskaret - og her vises malm på vestsiden, hvor man har gått ned med en synk. Videre mot vest fortsetter malazonen helt mot Torsdalen, idet man av og til har små opstikkende klumper av malm, især på de første 200 m vises ofte malm. Siden er terr. temmelig overdekket.

På østsiden av tjernet vises enkelte små jernertsutsondringer i labradorstenen, men det er ubetydelig.

Ca. 40 m fra tjernet mot Øst har vi første synk, og her vistes bare lite malm i søndre vegg, resten vistes bare gråfjell.

10 m videre i linjen og 10 m mot N er synk 2, her vistes heller ikke malm, så det må ha været en liten klump. Bare litt i vestre vegg viser sorten av malm. 10 m til og 8 m mot N er en skjæring med retning mot NNØ. Den er 10 m lang og der er litt øst - vest strykende malm i søndre parti. Uten interesse.

40 m videre m/Øst og 5 m tilside en ny synk, likesom de andre ca. 4 x 4 m.

20 m videre synk i linjen 3, og en skjæring 4 m på nord-siden som ender i en slepsynk mot SV synlig ca. 6 m.

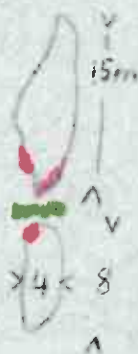
A) B er bare en liten skjæring med lite malm N.vestre hjørne.

8 m videre mot Ö og 6 m mot N er enden av en 15 - 20 m lang skjæring fra N mot Syd.

Den ender i en slepsynk ca. 6 m ind og $1\frac{1}{2}$ m dyp. Utenfor synken vises ca. 3 m malm og noget i yttre del av synken. Det indre kan ikke sees.

25 videre og 11 m mot syd en synk. Der vises omtr. ikke malm i veggene om synkene, men av det igjenliggende materiale på haldene kan sees at måtte ta ut meget gråfjell, kanskje like meget malm og gråfjell.

25 m videre öst sluttes der den övre store skjæringen, og den er her 10 m dyp ved A. I bunden ved B har vi malm som strekker sig mot syd; den kan være etpar m tykk.

Bredden på malmgangen i skjæringen inn til A-B kan være i gj. snitt 2-3 m, og å dømme efter de spredte rester i den yttre skjæring ned til C, må man ha hat ca. 4 m. tykk malm indover hele skjæringen. Inde ved C må man ha hat en klump ca. 10 m. tykk, men vel uregelmessig med utløpere efter orterne som vises inde i S-Vestere drift. Det kan være man har hat sammenheng mellem den øvre drift og den nedre. Kanske kan malmen ha været et par m. opp i dagen, og 8 å 10 m. i SVestre drifter. Det er ikke mulig å avgjøre för synkene blir tömt. Det er mulighet for at der kan være meget malm igjen i de nedre dele

av gruben. Men der vises ingen store malmarealer i dagen, så av det utgående kan intet sluttes om malmforrådene.

Höideforskjellen mellom skjæringen til A-B og skjæringen ind til C er 5 m. Vandet står jevnt med skjæringen ved C. Det kan intet sies om dypet på de indre drifter ved C.

Fra bunden av skjæringen til C og op på begge sider er höiden 9 m på S-siden og 8 på N-siden.

Malmen er hovedsagelig efter det som sitter igjen i veggene - grovkrystallinsk og meget ren.

Omtrent 50 m videre mot Øst har man fundet spor, og videre har man her og der spor like til Hegdal og Kydlandsvandet.

Hist og her har været sat etpar spretter, men uten resultat.

Fra skjæringen A-B hadde man skinnebane like til sjöen ved Dyrnes.

Koldal gruber

ligger nær gården Koldal 10 km bilvei (dårlig) fra Egersund. Gruberne ligger på S.siden av veien og St.Olavsgangen som veien følger fra Stølsvandet. Avstand fra St.Olavsgangen er knapt 100 m.

Man mener det er samme malmdrag både Ankershus og Koldal og malmdraget skjærer St.Olavsgangen ved Hegdal.

Bergarten ved Koldal er ganske som ved Ankershus, en grovkryst. labradorsten. Den forvitrer lett og smuldrer op som "erter" nesten.

I vestligste del av feltet har vi et litet tjern - ved Aandalsskaret - og her vises malm på vestsiden, hvor man har gått ned med en synk. Videre mot vest fortsetter malmzonen helt mot Torsdalen, idet man av og til har små opstikkende klumper av malm, især på de første 200 m vises ofte malm. Siden er terr. temmelig overdekket.

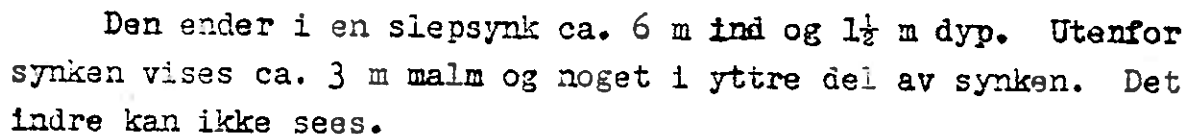
På østsiden av tjernet vises enkelte små jernertsutsondringer i labradorstenen, men det er ubetydelig.

Ca. 40 m fra tjernet mot øst har vi første synk, og her vises bare lite malm i søndre vegg, resten vises bare gråfjell.

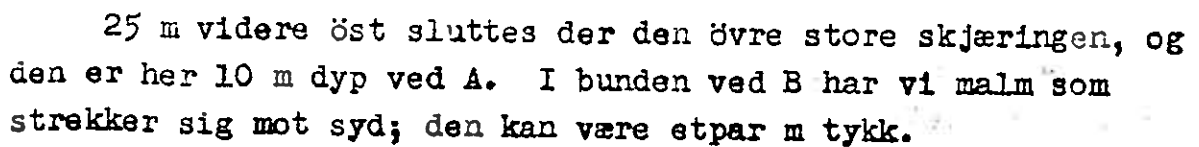
10 m videre i linjen og 10 m mot N er synk 2, her vises heller ikke malm, så det må ha været en liten klump. Bare litt i vestre vegg viser sorten av malm. 10 m til og 8 m mot N er en skjæring med retning mot NNØ. Den er 10 m lang og der er litt øst - vest strykende malm i søndre parti. Uten interesse.

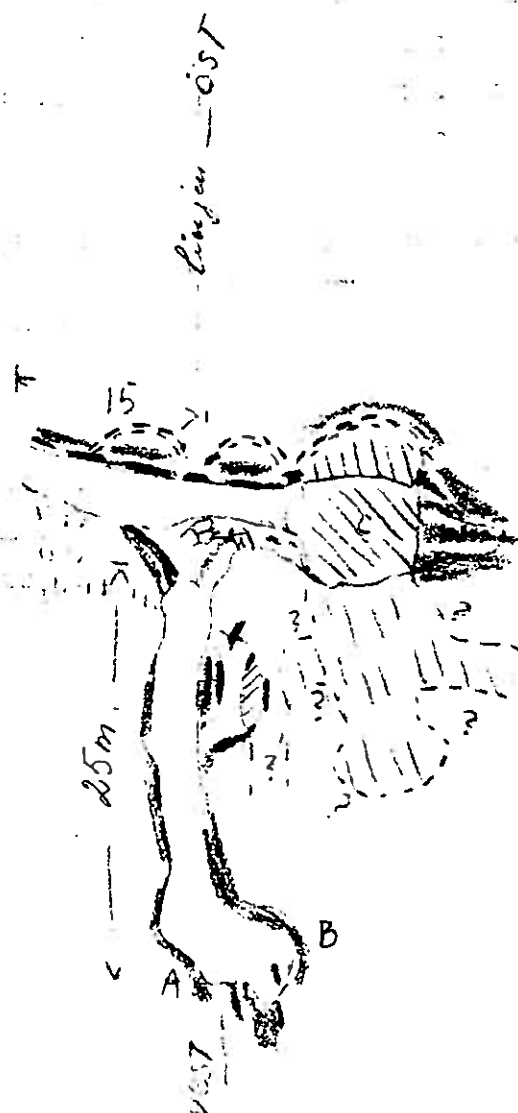
40 m videre m/øst og 5 m tilside en ny synk, likesom de andre ca. 4 x 4 m.

8 m videre mot Ö og 6 m mot N er enden av en 15 - 20 m lang skjæring fra N mot Syd.

25 videre og 11 m mot syd en synk. Der vises omtr. ikke malm i veggene om synkene, men av det igjenliggende materiale på haldene kan sees at måtte ta ut meget gråfjell, kanskje like meget malm og gråfjell.

Bredden på malmgangen i skjæringen inn til A-B kan være i gj. snitt 2-3 m, og å dømme efter de spredte rester i den yttre skjæring ned til C, må man ha hat ca. 4 m. tykk malm indover hele skjæringen. Inde ved C må man ha hat en klump ca. 10 m. tykk, men vel uregelmessig med utløpere efter orterne som vises inde i S-Vestere drift. Det kan være man har hat sammenheng mellem den øvre drift og den nedre. Kanske kan malmen ha været et par m. opp i dagen, og 8 å 10 m. i SVestre drifter. Det er ikke mulig å avgjøre för synkens blir tömt. Det er mulighet for at der kan være meget malm igjen i de nedre dele

av gruben. Men der vises ingen store malmarealer i dagen, så av det utgående kan intet sluttas om malmforrådene.

Höideforskjellen mellem skjæringen til A-B og skjæringen ind til C er 5 m. Vandet står jevnt med skjæringen ved C. Det kan intet sies om dypet på de indre drifter ved C.

Fra bunden av skjæringen til C og op på begge sider er höiden 9 m på S-siden og 8 på N-siden.

Malmen er hovedsagelig efter det som sitter igjen i veggene - grovkrystallinsk og meget ren.

Omtrent 50 m videre mot øst har man fundet spor, og videre har man her og der spor like til Hegdal og Kydlandsvandet.

Hist og her har været sat etpar spretter, men uten resultat.

Fra skjæringen A-B hadde man skinnebane like til sjöen ved Dyrnes.

